

een kilometer afstand geïsoleerd voorkomen, worden *Obolodiplosis* aantastingen aangetroffen.

De galmug veroorzaakt kraakbeenachtige, geel verkleurende neerwaartse rollingen van de rand van de deelblaadjes van robinia (figuur 1a). Binnen de rolling bevinden zich enkele witte galmuglarven, vaak samen met oranjegele jonge poppen. De soort heeft zeker drie generaties per jaar en gaat vermoedelijk niet in diapauze. *Obolodiplosis robiniae* werd in 1847 als *Cecidomyia robiniae* door Haldeman beschreven en door Felt in 1908 in het monotypische geslacht *Obolodiplosis* geplaatst. Binnen de Cecidomyiidae is de soort geplaatst in de subfamilie Cecidomyiinae, supertribus Cecidomyiini, tribus Lopesini (Gagné 1989, 2004). Dit vanwege de twaalf 2-knopige flagellumleden in de antennen, waarbij iedere knoop van slecht één krans van lussen is voorzien, en de genitalen met slanke tangen bij de mannetjes; vrouwtjes met gedeelde, niet intrekbare ovipositor; en larven waarvan één paar van de terminaalpapillen op naar boven gerichte stompjes staan. Oorspronkelijk komt *O. robiniae* voor in de Amerikaanse staten New York, Maine, Pennsylvania, Maryland en Virginia.

Literatuur

Duso C & Skuhrová M 2003. First record of *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) (Diptera:

- Cecidomyiidae) galling leaves of *Robinia pseudoacacia* L. (Fabaceae) in Italy and Europe. *Frustula Entomologica* 25: 117-122.
- Gagné RJ 1989. The plant-feeding gall midges of North America. Cornell University Press, 356 pp.
- Gagné RJ 2004. A catalog of the Cecidomyiidae (Diptera) of the world. *Memoirs of the Entomological Society of Washington* 25, 408 pp.
- Kodoi F, Lee, HS, Uechi N & Yukawa J 2003. Occurrence of *Obolodiplosis robiniae* (Diptera: Cecidomyiidae) in Japan and South Korea. *Esukia* 43: 35-41.
- Koops RJ & van Eeghen F 2007. Robinia, hardhout van eigen bodem. *Bomennieuws* (Bomenstichting, Utrecht) 32: 14-15.
- Roskam JC 1977. Biosystematics of insects living in female birch catkins. 1. Gall midges of the genus *Semudobia* Kieffer (Diptera, Cecidomyiidae). *Tijdschrift voor Entomologie* 120: 153-197.
- Skuhrová M, Skuhrový V & Csóka G 2007. The spread of the new invasive gall midge *Obolodiplosis robiniae* in Europe. *Cecidology* 22(2): 84-90.
- Weeda EJ, Westra R, Westra C en Westra T 1987. Nederlandse oecologische flora: wilde planten en hun relaties. 2. IVN, Amsterdam.
- Yukawa J & Rohfritsch O 2005. Biology and ecology of gall inducing Cecidomyiidae (Diptera). In: *Biology, ecology, and evolution of gall-inducing arthropods* (Raman A, Schaefer CW & Withers TM eds): 273-304. Science Publishers.

Hans Roskam

Leiden Universiteit, Instituut Biologie,
Kaiserstr 63, 2311 GP Leiden,
j.c.roskam@biology.leidenuniv.nl

Huib van der Aa

Eemnesserweg 90, 3741 GC Baarn

Ben van As

Hovenierstraat 6, 3123 EH Schiedam

Jojanneke Bijkerk

Koeman en Bijkerk bv
postbus 14, 9750 AA Haren

Willem Ellis

c/o Zoologisch Museum Amsterdam,
sectie Entomologie, Plantage Middenlaan 64,
1018 DH Amsterdam

Leen Moraal

Alterra
postbus 47, 6700 AA Wageningen

Summary

Explosive occurrence of *Obolodiplosis robiniae* (Diptera: Cecidomyiidae), a gall midge new for The Netherlands

After first reports from Korea and Japan in 2002, Northern Italy in 2003, and Central and Western Europe afterwards, the Nearctic gall midge species *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) has been observed in immense numbers this year in many places throughout The Netherlands. This gall midge causes leaf roll galls in False acacia *Robinia pseudoacacia* L. A relation is supposed between the recent world-wide interest for False acacia as tropical hardwood substitute and the expansion of this midge species.

Gered door een kever...!!!

Tijdens een mooie zesweekse reis door Frankrijk bezochten mijn vrouw en ik in Brive-la-Gaillarde in het Musée Labenche een aardige tentoonstelling over de in Brive geboren entomoloog Pierre-André Latreille (figuur 1). De tentoonstelling bestond uit drie gedeelten. Er werd een interessante, uitstekend verzorgde insectencollectie getoond van de entomoloog Jacques Devecis. Hij vertelde ons enthousiast over zijn collectie, die hij gebruikt om bij kinderen en volwassenen interesse te wekken voor de entomologie. Daarnaast werd er een aardige verzameling beeldhouwde insecten getoond uit het atelier van de beeldhouwer François Chapelain-Midy. Opvallend was het prachtige houten beeldje van een vioolkever (*Mormolyce phyllodes* Hagenbach). Deze kever leeft in de bossen van Zuidoost-Azië, onder andere in Indonesië, en voedt zich daar met insectenlarven en slakken (McGavin 2000). In de tuin van het museum stond overigens ook een groot bronzen beeld van deze kever. Centraal in de tentoonstelling stond echter het leven van Latreille.

Pierre-André Latreille wordt in 1762 te

Brive geboren als 'onecht' kind van een generaal, de baron d'Espagnac, die ervoor zorgt dat Pierre-André zich de rest van zijn leven geen zorgen op financieel gebied hoeft te maken. Tijdens zijn jeugd wordt hem liefde voor de natuur bijgebracht. Op zestienjarige leeftijd gaat hij naar een beroemd 'collège' in Parijs, later naar het seminarium in Limoges en wordt hij priester. Dan keert hij terug naar Brive en begint voor hem de ellende, want inmiddels is de revolutie uitgebroken en alle priesters moeten de eed op de grondwet afleggen. Hij weigert en moet daarvoor boeten met verbanning. Hij wordt met 78 andere priesters op karren naar Bordeaux vervoerd, waar hij in een seminarium, dat als gevangenis dient, moet wachten op zijn vertrek naar het verbanningsoord Guyana.

Tijdens zijn verblijf in de gevangenis ziet hij op zekere dag een kevertje op de muur van zijn cel zitten. Hij kent de naam van de kever niet en een arts die op dat moment de ronde doet zegt dat hij wel iemand weet die het insect op naam kan brengen. Dat is de jeugdige Bory de Saint-Vincent, die later bekend zal worden als geograaf en natuuronderzoeker. Latreille stuurt hem het kevertje keurig

1. Aankondiging van de tentoonstelling over Latreille in een etalage in Brive-la-Gaillarde. Foto: Jan de Oude.

1. Announcement in a shop-window of the Latreille exhibition in Brive-la-Gaillarde

2. *Necrobia ruficollis*, de kever die Latreille gered heeft. Foto: Roy Kleukers.

2. *Necrobia ruficollis*, the beetle that saved Latreille's life.

verpakt toe. Bory is van mening dat het om een nog onbekende kever gaat. Latreille verzoekt hem navraag te doen bij andere entomologen en ook bekendheid te geven aan het feit, dat hij op het punt staat te worden verbannen naar Guyana. Daardoor zal zijn studie over het werk van de Deense entomoloog Fabricius betreffende de insectengenera geen doorgang kunnen vinden. Alles wordt dan in het werk gesteld om Latreille te redden. Op het laatste moment, als hij al op weg naar het schip is, wordt hij teruggehaald. Het schip vergaat drie dagen later, waarbij alle gevangenen omkomen. Latreille komt in 1794 definitief vrij.

De naam van het kevertje was *Necrobia ruficollis* (Fabricius), behorend tot de familie der Cleridae (figuur 2). De Nederlandse naam is roodhalskopprakever. Het is een voorraadinsect dat vaak meereist met voorraden botten, huiden en kopra (Delobel & Tran 1993). In Nederland komen drie soorten van dit genus voor. Ik herinner mij dat jaren geleden op de binnenplaats van het toenmalige Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie

aan de Raamsteeg in Leiden de soort *Necrobia violacea* (Linnaeus) in aantal te vinden was op een hoop botten van een potvis die daar lag.

Latreille publiceert in 1796 een 'Beknopt overzicht van de kenmerken van insecten op natuurlijke wijze gerangschikt' (Latreille 1796). Dat borduurt voort op het werk van Fabricius over de insectengenera. Lamarck (1744-1829) bezorgt hem dan een baantje als assistent (aidenaturaliste) bij het Muséum d'Histoire Naturelle in Parijs, gesticht in 1798, waar hij zich met het ordenen van de insectencollecties moet bezig houden. Dat levert hem 4,20 francs per dag op. Vanaf dat moment werkt hij 'comme un forcené'. Hij publiceert een aantal uitstekende werken, waaronder een 'Algemene en bijzondere natuurlijke historie van crustaceën en insecten' in 14 delen tussen 1802 en 1805 (Latreille 1802-1805).

Hij gaat doceren aan de veterinaire school van Maisons-Alfort, waar hij de entomoloog Guillaume-Antoine Olivier (1756-1814) opvolgt. In 1830 wordt hij benoemd tot hoogleraar op de 'Chaire de Zoologie, des insectes, vers et animaux microscopiques', die toen net was gecreëerd bij het museum in Parijs. Latreille sticht in 1832 de Franse Entomologische Vereniging waarvan hij de eerste president wordt.

Hij overlijdt in 1833 en wordt op de begraafplaats Père Lachaise in Parijs begraven. Geoffroy Saint-Hilaire (1772-1844) spreekt de grafrede uit. In 2003 heeft men zijn graf nog gerestaureerd met een subsidie van Brive-la-Gaillarde.

Met zijn werk heeft Latreille de basis gelegd voor de wetenschappelijke studie van de entomologie. Hij paste als eerste de regel van de prioriteit toe. Bij de classificatie van insecten ging hij niet uit van één kenmerk, zoals Linnaeus en De Geer (vleugels) en Fabricius (mond delen),

maar van meerdere kenmerken en hun combinatie. Hij hield zich vooral bezig met supraspecifieke categorieën van insecten, maar hij heeft ook heel wat insecten op naam gebracht (Piguet 2007). Fabricius noemde hem 'Le Prince de l'Entomologie'.

Literatuur

- Delobel A & Tran M 1993. Les Coléoptères des denrées alimentaires entreposées dans les régions chaudes. Orstam/CTA.
Latreille PA 1796. Précis des caractères génériques des insectes, disposés dans un ordre naturel. Prévot – Boudreaux.
Latreille PA 1802-1805. Histoire naturelle générale et particulière des crustacés et des insectes. Sonnini.
McGavin GC 2000. Insects. Dorling Kindersley Handbooks.
Piguet H 2007. La vie et l'oeuvre de Pierre-André Latreille. Société entomologique de France.

Jan de Oude

Laan van Poot 194a

2566 EH Den Haag

jdoude@wxs.nl

Summary

A beetle saved his life...!!!

The famous French entomologist Pierre-André Latreille (1762-1833) was imprisoned at Bordeaux during the French Revolution for the fact that, as a priest, he refused the oath on the French Constitution. He was sentenced to be sent to Guyana together with other priests. A beetle found in his room saved him. The scientist Bory de Saint Vincent to whom Latreille send the insect, asked his friends to intervene. This was successful and Latreille was taken from the ship that was about to leave for Guyana. Three days later all fellow priests died when the ship was lost. Latreille published some important works after he was released in 1794.

Uitgelezen

Gruev B & Tomov V 2006

Distributional atlas and catalogue of the leaf beetles of Bulgaria (Coleoptera: Chrysomelidae)

Zoocartographica Balcanica 3. Pensoft Series Faunistica no. 55. ISSN 1312-0174. Sofia-Moscow, 350 pp. Prijs: € 48,-

Het boek is, zoals de titel aangeeft, een geannoteerde catalogus met verspreidingskaartjes. Per soort worden naam en synoniemen gegeven, gevolgd door een weergave van vindplaatsen. Bij de vindplaatsen staat telkens de bron vermeld. Tevens wordt de verspreiding in Bulgarije kort aangeduid in combinatie met de vermelding van de activiteitsperiode van de

adulte kevers en wordt een opsomming van de voedselplanten gegeven. Met een beschrijving van het areaal van de soort wordt de soortbeschrijving afgesloten. Van 300 soorten wordt de verspreiding in Bulgarije op een kaartje weergegeven. De literatuurlijst is uitgebreid en verdeeld in een deel met Cyrillische tekens en een deel met de bij ons gebruikelijke Latijnse letters.

De kaartjes hebben een UTM-gridnet en de waarnemingen worden door middel van stippen weergegeven in cellen van 10 x 10 km. Er wordt niet gedifferentieerd naar verschillende perioden. Op alle kaartjes zijn geografische regio's van Bulgarije weergegeven, waardoor het voorkomen gerelateerd kan worden aan landschappelijke verschillen. Het is

jammer dat een kaartje met 'alle' vondsten ontbreekt. Daarmee zou enig inzicht verkregen kunnen worden over de onderzoeksintensiteit in de verschillende gebieden. Wel wordt er een opgave gedaan van het aantal soorten dat in ieder deelgebied is aangetroffen. Dat zegt iets over de diversiteit, maar natuurlijk niet over de onderzoeksintensiteit. Sommige soorten, zoals *Calomicrus pinicola*, vertonen ondanks het geringe aantal records een opvallende verspreiding in Bulgarije: alleen in het bergachtige zuidwesten. De noordelijke regio, langs de Donau, heeft overigens bij vrijwel alle kaartjes opvallend weinig stippen.

In 1998 verscheen er van deze auteurs al een catalogus van de Bulgaarse bladkevers. Dat was overigens ook niet de eerste